

Úvodem

Česko-ruský slovník pro hospodářskou sféru předkládáme veřejnosti v době, kdy se naše republika i Ruská federace vydaly na cestu tržní ekonomiky a kdy po období určitého omezení styků obě strany pochopily výhodnost rozvíjení vzájemné, zejména hospodářské spolupráce. Za této situace se v obou zemích s ekonomikou a politikou výrazně změnila i lexikální složka jazyka. Je proto pochopitelná potřeba nového překladového slovníku středního typu, který by poskytl informace o aktuální slovní zásobě, potřebné nejen pro naše podnikatele angažující se na obrovském a stále nenasyčeném ruském trhu, ale také pro hospodářské, vědecké a jiné pracovníky používající ve své práci ruštinu a samozřejmě i pro překladatele a studenty. Tato potřeba je zdůvodněna také skutečností, že poslední překladové slovníky (obecný i ekonomický) u nás vyšly před více než 20 lety a pochopitelně odrážejí dosti odlišnou skutečnost.

Do slovníku byly zahrnuty výrazy z oblasti obchodu a práva, podnikatelství, marketingu a managementu, peněžnictví a pojišťovnictví, ekonomiky, účetnictví a výpočetní techniky. Slovník obsahuje 11 445 hesel, zahrnujících přes 65 000 slovních spojení, excerpovaných jednak ze současných ekonomických časopisů a publikací, jednak ze současných (výběrově i ze starších) výkladových a překladových slovníků uvedených oblastí. Přehled excerpované literatury je uveden v příloze 4.

Předkládaný překladový slovník je slovníkem aktivním, určeným pro českého uživatele, pro něhož je důležité najít nejen potřebný ruský ekvivalent českého výrazu, ale také informaci o jeho spojitelnosti a vazbách s jinými slovy. Proto slovník uvádí jednotlivé výrazy převážně jako slovní spojení (jmenná, slovesná a adverbialní).

Slovníkové heslo je uvedeno českým heslovým slovem (podstatným a přídavným jménem, slovesem, příslovcem) označeným značkou odrážky (►) a jeho ruským ekvivalentem, opatřeným základním gramatickým aparátem (u podstatných jmen označením rodu a vzoru skloňování, u sloves označením typu časování, přičemž jmenné a slovesné vzory jsou uvedeny v tabulkách přílohy 3). Je-li heslové slovo mnohovýznamové a má ekvivalentů více, jsou zařazovány postupně za sebou, přičemž u každého ekvivalentu je uvedena jeho spojitelnost. Jednotlivá slovní spojení a případné synonymické výrazy jsou oddělovány středníkem. U každého slovního spojení je heslové slovo zastoupeno tildou (~), za níž následují slova závislá (podle excerpcí). Na konci hesla jsou po značce ▢ uváděna ustálená spojení s heslovým slovem.

Základními principy slovníkového zpracování jsou: abecední řazení heslových slov, řazení podle podstatných jmen a sloves (ne podle jmen přídavných), a uvnitř hesla ještě řazení podle významových ekvivalentů a snaha o jednoznačnost překladu (proto jsou například synonymické výrazy zařazeny odděleně na základě jejich spojitelnosti).

U podstatného jména jsou zařazena jejich spojení s přívlastkem, přičemž u shodných přívlastků je za tildou čárka, naznačující jejich prepozitivní polohu v textu (před podstatným jménem), v ostatních případech následuje ruský ekvivalent bez oddělení čárkou (v textu je za podstatným jménem). Pro označení rodu ruského ekvivalentu jsou použity běžné zkratky – m (mužský), ж (ženský) a c (střední). Pokud má ruský ekvivalent koncovku množného čísla, znamená to, že se příslušné slovní spojení užívá v ruských textech v množném čísle.

Přídavná jména jsou uváděna pouze s ruskými ekvivalenty, spojitelnost přídavných jmen a použití jednotlivých překladových ekvivalentů (s výjimkou řídkých případů spojení adjektivních) je nutno hledat v heslech příslušných jmen podstatných. Příslovce jsou uváděna pouze v případech, kdy je nelze pravidelně odvodit od přídavných jmen.

Slovesa jsou ve slovníku uváděna v obou videch, ale spojení s nimi (předměty, doplňky a příslovečná určení) jsou uváděna pouze u slovesa dokonavého vidu (s výjimkou případů, kdy sloveso je pouze nedokonavé, má-li nedokonavý tvar odlišnou spojitelnost, nebo když je frekventovanější než tvar dokonavý). Toto řazení zdůvodňujeme tím, že pro českého uživatele je snazší vytvořit sloveso nedokonavé než naopak. U heslového slova jsou za ruským ekvivalentem dány také tvary přídavných jmen slovesných (u sloves dokonavých tvar minulý trpný a činný, u sloves nedokonavých tvar přítomný činný a trpný, u sloves obouvidových tvar trpný minulý a přítomný, tedy tvary frekventované a pro českého uživatele obtížné).

Slovník obsahuje čtyři přílohy: a/ přehled mezinárodních a českých organizací, vztahujících se k hospodářské sféře, b/ názvy států, příslušníků jejich národů a měnových jednotek, včetně jejich kódů, c/ gramatické tabulky a d/ seznam základní excerpané literatury.

Autoři přivítají vděčně jakékoli připomínky, jež by mohly přispět ke zdokonalení slovníku při jeho dalším vydání.

Autoři